

Idealismens pris

förklarande pjäs om Lawrence av Arabien

av Christian Lanciai (2010)

Personerna:

Löjtnant Thomas E. Lawrence, sedermera major
Dahoum
Professor David George Hogarth
Kapten Gilbert Clayton
Sir Reginald Wingate
Prins Feisal av Arabien
Sir Ronald Storrs
Sir Edmund Allenby, general
Beyen i Deraa
hans officer och soldater
Sherif Ali
Said
en kapten
General Harry Chauvel

Handlingen äger rum i Arabien 1911-1918.

Pjäsen är närmast ett kammarspel helt barskrapat på epik och heroism och har försökt uteslutande koncentrera sig på kärnpunkterna i problematiken rörande det komplicerade fallet T.E.Lawrence 'av Arabien'. Alla personerna är direkt hämtade ur verkligheten, 'Dahoum's verkliga namn var Salim Ahmed, den 'S.A.' som "Vishetens sju pelare" tillägnades, medan 'beyen i Deraa' aldrig har kunnat identifieras, trots Lawrences egen utförliga beskrivning av denna avgörande kris i hans personliga överkänslighets utveckling.

Copyright © C. Lanciai 2010

Akt I scen 1. Karkemish, Syrien, 1911.

Lawrence Äntligen fri! Det heliga landet ligger för våra fötter, och vi har bara att ta det i besittning.

Dahoum Turkarna då?

Lawrence Det är bara en tidsfråga. Deras tid är ute, och deras dagar är räknade. Det är delvis därför jag är här, Dahoum, för att underminera brottsliga imperier, och det turkiska hör till de mest brottsliga och ruttna.

Dahoum Är inte alla imperier brottsliga och ruttna?

Lawrence Vi försöker göra vårt brittiska till ett undantag, och vi har i stort sett klarat det hittills. Vi är en demokrati i motsats till de flesta imperier, och i stället för att förtrycka underlydande folk ser vi det som vår plikt att uppfostra och utbilda

dem, så att de själva mognar från självsvåld till demokrati. Vi har mycket att göra, Dahoum, men vi har en gång för alla tagit oss an uppgiften, och därför har vi spridit oss över hela världen, för vi kan göra det.

Dahoum Fransmännen då? De vill också ha insteg i Syrien.

Lawrence Fransmännen är mera egoistiska och egennyttiga. De är också en demokrati idag, men för bara fyrtio år sedan var de ett kejsarrike under en hänsynslös Napoleon. De har långt kvar att gå. Vi har varit en demokrati i mer än två hundra år, medan de inte ens har hälften av den mognaden bakom sig. De vill komma hit för att härska.

Dahoum Vill inte ni det då? Varför kommer ni annars hit?

Lawrence För att gräva, Dahoum. Jag är arkeolog och vill aldrig bli något mera. Här finns historien sedan 3000 år och mera, att gräva upp och kartlägga, och det är historien som är människans enda vettiga lärare. Alla andra läror, som vetenskap och filosofi, religion och politik, leder bara till storhetsvansinne och farliga frestelser, men historien är alltid vis, ty den är död men lever därför desto mera och bevisar genom sin existens efter döden att det finns ett evigt liv som alla kan ta del av, om vi bara gör oss värdiga det med att avstå från fåfänga och dårskap.

Dahoum Och storhetsvansinne.

Lawrence Framför allt.

Dahoum Här kommer nu vår professor.

Lawrence Välkommen, professor Hogarth.

Hogarth Ni tar det lugnt.

Lawrence Arkeologi är världens lugnaste arbete och kräver egentligen bara tålamod. Därför har jag valt det.

Hogarth Glöm inte att du även är här i andra syften.

Lawrence Ni påminner mig ju ständigt om det, professorn.

Hogarth Glöm inte att vi har plikter inte bara mot imperiet utan mot hela mänskligheten.

Lawrence Vi är ju här för att störta imperier, professorn. Var inte så dubbelmoralisk. Jag har ju skickats hit mest för att utspionera turkarnas svaga punkter och strategiska möjligheter för oss för framtiden. Därför skall jag gräva så litet som möjligt men se mig omkring i hela Mesopotamien så mycket som möjligt.

Hogarth Vi är privilegierade, Lawrence, som har fått rätt imperium att tjäna med världens främsta möjligheter.

Lawrence Säg nu inte bara också att vi står i historiens centrum.

Hogarth Men det är det vi gör, och det vet du.

Lawrence Påminn mig inte om det.

Hogarth Du är alldeles för uttråkad. Se livets skönhet och möjligheter i stället. Glöm dig själv och ägna dig åt skapelsen och positiviteten.

Lawrence Jag kommer att försöka glömma mig själv hela livet bara för att jag föddes som fel person.

Hogarth Glöm dina komplex, Lawrence. Din familjebakgrund betyder ingenting. Det är bara du själv som har någon betydelse för ditt liv.

Lawrence Och så ber ni mig glömma mig själv?

Hogarth Balansen, Lawrence, mellan de egna förutsättningarna och ens plikt mot världen och livet.

Lawrence Ni menar reproducera sig? Skaffa barn och uppfostra dem och ge dem en trygghet för framtiden? Ni vet att jag inte kan tåla kvinnor. Glöm det.

Hogarth Ni är så ung ännu. Ni hinner mogna.

Lawrence Antingen föds man mogen, eller också mognar man aldrig. Ärligt talat vet jag inte vilkendera kategori jag tillhör.

Hogarth Hur mogen man än är redan som ung kan man alltid mogna mera.

Lawrence Jag är rädd att jag är ett hopplöst fall. Jag föddes inbilsk och bitter, mina föräldrars svek bekräftade min rättmätiga avoghet mot livet, och en sådan realistisk insikt är kronisk.

Hogarth Fortsätt och lev, Lawrence, ha tålmod med dig själv och gräv vidare, och res omkring här i landet så mycket du kan. Lär dig arabiska och lär känna hebréerna, orientera dig i de olika turkiska och syriska dialekterna, och du kan en dag hjälpa oss befria landet. Därför har vi satsat på dig så att du är här.

Lawrence Tack, professorn. Annars vore jag verkligen ett hopplöst fall.

Hogarth Hopplöshet finns inte. Det är en illusion för dårar.

Lawrence Vad är en illusion för dårar, professorn, om inte våra blåögda illusioner om Imperiet? Gick inte självaste kung Arthur och hans Camelot under i verklighetens obarmhärtiga ofrånkomlighet? Om något är flyktigt så är det varje imperium, och vårt blir bara ett i raden av historiska fiaskon i längden.

Hogarth Men kung Arthur och Camelot försökte och gav världen odödliga ideal och vackra legender. Åtminstone så mycket kan vi också göra.

Lawrence Jo, jag tackar, professorn. Därför är jag här.

Hogarth Så skall det låta.

Lawrence Kom, Dahoum. Vi har de nyaste utgrävningarna att inspektera. (*går med Dahoum*)

Hogarth (ensam) Han har alla möjligheter och kan åstadkomma vad som helst, då han är en fri och begåvad man, men han fattar inte själv sina egna möjligheter och kan tyvärr därför misslyckas med att ta vara på dem.

Scen 2.

Dahoum Jag förstår inte ditt problem, Aurens. Du har allt men är missnöjd med allt. Du kommer av en god familj men har ingen familj. Du har världens bästa yrke som arkeolog men vill hela tiden göra något annat. Jag förstår mig inte på dig, Aurens.

Lawrence Min familj bedrog mig, Dahoum. Därför har jag ingen familj. Jag blev uppfostrad i en familj av lögnare, men jag vill inte veta av några lögnare, för jag vill inte bli en lögnaktig och spridare av falsk dubbelmoral själv. Min far gifte sig aldrig med min mor, för han var gift förut och hade barn förut. Det fick jag aldrig veta. Jag växte upp i vissheten om att jag hade en mor, men hon var falsk och inte min mor. Min far rymde från sin familj, sin hustru och sina barn med en städerska, Dahoum, och den städerskan är min falska mor. Jag lurades in i ett bedrägeri av falskhet och lögnare och svek och fick veta sanningen så sent att det blev mitt livs svåraste chock att få veta att jag inte var den jag var, att jag saknade legitimitet och egentligen en hederlig rätt att leva. Jag uppfostrades i en lögn till att bli en lögn, men det kan jag aldrig acceptera.

Dahoum Jag förstår dig inte. För en arab är det det samma om hans far är schejk, om flera mödrar gör anspråk på honom, om hans familj är ett haremskaos eller om han är tiggare och helt utan börd. Han är ändå bara arab med bara Allah över sig. Det är så enkelt. Varför göra sig bekymmer när det kan vara så enkelt?

Lawrence Jag avundas dig, Dahoum, för din enkelhet, som är så sund, så klok och så mycket rationellare än hela det brittiska imperiet. Du har allt i din mänskliga enkelhet, och därför har du allt vad jag saknar, och det inte bara avundas jag dig så

innerligt och gränslöst, utan det skapar i mig en avgrund av sukthan efter samma sunda enkelhet. Du är den bästa vän jag har och kanske den enda. Professor Hogarth har rest tillbaka till England, han blev som en far för mig genom sin kloka och idealistiska uppfostran, men du har blivit mer. Du har blivit min familj, och jag skulle kunna göra vad som helst för dig.

Dahoum Fräls oss då från turkarna.

Lawrence Det är en politisk uppgift. Det är inte ett enmansföretag. Det kräver en armé.

Dahoum Du kan göra det, Aurens. Du har begåvningen och motivationen. Du kan nu vårt språk och behärskar våra dialekter, du kan landet och du kan turkarna, fastän du är engelsman har du blivit mer av en expert på vårt land och vårt språk och kultur än någon av oss, du kan förena oss och göra något åt saken.

Lawrence Dahoum, krig är på väg, och krig är något fruktansvärt. Det kan bli krig i Europa vilken dag som helst, alla ledande galningar vill det, det blir England, Frankrike och Ryssland mot Tyskland och Österrike, och Turkiet är förbundet med Tyskland. Blir det krig blir det krig med Turkiet, men alla kan bara förlora på krig. Den värsta politiska lögnen av alla är att varje krig har en segrare. Varje seger är ihålig och en lögn att dölja förlusterna med, och den ende någonsin att genomskåda segrarnas eviga fiasko var Pyrrhos, när han efter sin största seger sade, att "en sådan seger till, och jag är förlorad." Krig producerar bara förlorare, och alla är förlorare, hur mycket de än må inbilla sig vara segrare. Varje seger är bara lögnaktig propaganda ägnad att dölja förlusterna och sopa dem under mattan. Vad som helst, Dahoum, men inte krig.

Dahoum Men om det blir krig, som du säger, med er mot Tyskland, Österrike och Turkiet, så måste ni segra, och Turkiet måste förlora. Kan du då stå utanför som anställd av din regering i er underrättelsetjänst?

Lawrence Du öppnar för mig en avgrund.

Dahoum Jag är din vän, Aurens, och jag kan se dig som vårt lands befriare. Kan du vägra att bli det, om du får chansen?

Lawrence För dig och dina araber kunde jag göra vad som helst och även kasta mig ner i den avgrunden.

Dahoum Något säger mig att du inte kommer att få något val.

Lawrence Dahoum, jag måste inom kort tillbaka till Kairo. Vi har haft en underbar tid tillsammans här, kanske mitt livs enda lyckliga period, när jag fick utforska och lära känna hela Arabien och Orienten med dess historia och uråldriga anor och skattkammare. För det älskar jag dig och inte bara för din skönhet och goda kamratskap. Tillsammans med dig känner jag mig nästan som en oöverbinnelig Akhilles med Patroklos eller som den oöverbinnelige Alexander med sin Hefaistion, men Hefaistion dog, och Alexander kunde inte överleva det. Jag antar din utmaning, Dahoum. För din skull skall jag göra vad jag kan för ditt Arabien, men det är bara möjligt så länge du står vid min sida. Vi får aldrig släppa kontakten. Jag vill aldrig förlora dig.

Dahoum Även om du far till Kairo behåller vi kontakten.

Lawrence Just det. Det är allt jag begär av dig. Jag behöver dig, och du gav mig ett motiv till att leva.

Dahoum Du kan frälsa araberna från turkarna. Jag vet det.

Lawrence Du ger mig en övermänsklig uppgift, men för din skull skulle jag kunna försöka.

Dahoum Alexanders sista projekt var att kartlägga Arabien och foga det till sitt rike. Du kan göra det till ert brittiska imperium, och då blir vi fria, för ni är en demokrati. Det är inte Turkiet.

Lawrence Du frestar mig.

Dahoum Det är meningen. Jag är arab, och jag ser dig som en möjlig frälsare.

Lawrence David och Jonatan hade en vänskap som var mera värd än någon kvinnlig förbindelse. Samma högsta vänskap upplever jag med dig. Överge mig aldrig, Dahoum. Bara du kan ge mig en mening med livet. Du har gjort det, och jag vill inte förlora den.

Dahoum Du har fått din kallelse, Aurens. Jag var bara instrumentet. Du kan genomföra det. Allt du behöver göra är att löpa linan ut.

Lawrence För din skull skall jag gärna göra det.

Dahoum Tack, Aurens. Du är en man som man kan tro på, och kan jag göra det kan alla araber göra det.

Lawrence Tack för ditt förtroende, Dahoum. Det blir aldrig någon kvinna i livet för mig, men jag har funnit något högre.

Scen 3. Kairo.

Wingate Är ni säker på att ni vet vad ni gör? Lawrence är en fantast. Han vet ingenting om politik eller militära angelägenheter.

Clayton Han förblir ändå den enda lämpliga för uppdraget. Vi har ingen annan.

Wingate Han är nyckfull, karaktärssvag, psykiskt labil och fullständigt ljusblå. Han lever bara för sin idealism, och sådana kan bli farliga, om de urartar.

Clayton Han bad att få slippa uppdraget.

Wingate Då så! Befria honom!

Clayton London insisterar ändå på hans utnämning. Som jag sade, Wingate, vi har ingen annan. Han kan tas med araberna. Han förstår dem. Han talar deras språk och respekterar deras religion. Vem av oss andra gör det? Endast han kan få araberna definitivt på vår sida, och det är av högsta strategiska vikt att vi får det, nu när de rest upprorsfanan i Mecka.

Wingate Jag reserverar mig.

Clayton (till en ordonnans) Visa in löjtnant Lawrence.

(Ordonnansen går ut och hämtar in Lawrence, militärklädd, som kommer in och gör honnör, hälsar båda.)

Lawrence Sir!

Clayton Wingate här hade helst sett att ni sluppit uppdraget.

Lawrence Ni vet mina betänkligheter, Sir.

Clayton Förklara era betänkligheter, Wingate.

Wingate Löjtnant, med all respekt för era kunskaper och er kännedom om araberna hade jag dock helst sett att ni bara förblivit arkeolog.

Lawrence Jag också, Sir, men tyvärr pågår ett krig, som måste ha en negativ inverkan på oss alla.

Wingate Precis, och det gäller att göra det bästa av saken. Tror ni att ni kan få araberna på vår sida?

Lawrence Ja.

Wingate Hur?

Lawrence Vänlig övertalning. Övertygande fakta. Erbjudande av strategi och obegränsade löften.

Wingate Vad för obegränsade löften?
Lawrence Militär hjälp och pengar.
Wingate Tror ni det räcker för att övertyga dem?
Lawrence Nej.
Wingate Hur tänker ni då övertyga dem?
Lawrence Om jag måste ta till det, finns alltid löftet om självständighet.
Wingate Kan ni ge ett sådant löfte och hålla det?
Lawrence Tyvärr står politikernas vilja utom min makt. Jag kan ge dem löftet med den bästa vilja i världen, men det kommer an på andras ansvar att det hålls eller brytes.
Wingate Om ni kan med att ge det löftet till araberna medveten om dess eventuella ohållbarhet, så är ni vår man, Lawrence. Res för allt i världen. Organisera araberna. Upprätta förbindelselänkar. Säg vad de skall göra, då de inte fattar något själva. För in dem under vår fana, Lawrence.
Lawrence Dess värre måste jag lyda order.
Wingate Vad menar ni?
Lawrence Jag har redan fått ordern att inställa mig hos Feisal och bli hans man. Jag skall lyda order och föra in araberna under vår fana mot turkarna väl medveten om att alla framtidslöften jag kan ge dem kan vara falska lurendrejare. Jag håller med er, Sir. Helst hade jag förblivit fri arkeolog. Tyvärr har vi nu ett krig över oss.
Clayton Det är bra, Lawrence. Utgå.
Lawrence (gör honnör) Sir. (utgår)
Clayton Nå, har ni fortfarande betänkligheter?
Wingate Politiskt, nej. Men han har gett sig i kast med ett öde som kan sluta olyckligt för honom själv. Mina enda betänkligheter rör nu honom personligen.
Clayton Det är kriget, Wingate.
Wingate Ja, kriget måste överlevas och göras det bästa av, oavsett vilka offer som krävs, och vi har redan den värsta efterskörden i historien bakom oss. Lawrence kan överleva, men kommer någon enda av oss att vara den samma efter kriget som vi en gång var?
Clayton Det blir en senare fråga, Wingate.
Wingate Just det. Det problemet har vi framför oss, och ju mindre vi vet något om det, desto bättre.

Akt II scen 1.

Feisal Det gläder mig att se er här, mina herrar, men ni engelsmän har än så länge bara gjort oss besvikna. Min far slöt ett avtal med er om att ni skulle förstöra den turkiska järnvägen eller åtminstone ge oss medel att göra det själva, bara därför kände sig far Hussein sig säker nog att resa upprorsfanan mot ottomanerna, men de turkiska tågen rullar ännu och ökar på turkarnas förråd med kulsprutor och bomber.
Storrs Vi måste avvakta, emir Feisal. Vi får dagligen rapporter om era beduiners opålitlighet. De överger er eller övergår till fienden, och om de segrar ger de sig genast hem igen så fort de fått segerbyte. Därför måste vi vänta tills vi kan skicka er egna förband.
Feisal Så ni litar inte på oss. Varför skulle vi då lita på er? Vill ni verkligen befria oss, eller vill ni bara låta oss förgås tills ni själva kan ta över vårt land när turkarna förlorat?

Lawrence Emir Feisal, jag och Ronald Storrs är i första hand här för att se vad vi kan göra för er, för att se vad som brister så att vi skall kunna åtgärda det.

Feisal Vi behöver bara en sak: frihet. Får vi bara den så kan vilka araber som helst göra vad som helst för er. Till friheten behöver vi vapen, haubitsar och bergskanoner, för att förstöra järnvägen. Ni har en gång lovat oss detta, men de har aldrig kommit, och så länge de inte kommer slåss vi med en hand bunden bakom ryggen. Det går inte i längden, om ni vill vinna, och om ni vill behålla oss som vänner.

Lawrence Ni skall få er frihet.

Storrs Lawrence!

Lawrence Jag har myndighet att lova det.

Feisal Och haubitsar? Bergskanoner?

Lawrence Vi skall ordna det.

Storrs Lawrence, säg inte för mycket.

Lawrence Jag säger för litet.

Feisal El Aurens tycks veta vad han säger, min vän Storrs, medan ni tycks vara rädd för att säga något. Om El Aurens säger sig ha myndighet så tror jag på den myndigheten, ty den myndigheten skulle han inte ha om den inte var given honom från ovan.

Storrs Lawrence, du går händelserna i förväg!

Feisal Tack, min vän, jag vill gärna höra mera av El Aurens själv om dessa händelser i förväg, som han tycks veta något om. God natt, min vän.

Lawrence (lugnande) Jag skall inte säga för mycket. (*Storrs ger upp, går.*)

Feisal Nå, El Aurens, ni är en man som man skulle kunna tro på, om ni menar vad ni säger. Kan vi tro på engelsmännen? Kan vi lita på deras löften om förstärkningar och frihet, eller vill de bara ta över efter turkarna?

Lawrence Fransmännen vill ta över efter turkarna, men vi vill ge er frihet.

Feisal Och kan ni göra det? Ni har inte kunnat det hittills.

Lawrence Jag skall se till att vi kan göra det.

Feisal Hur?

Lawrence Ni måste visa engelsmännen att ni duger till handling och ansvar. Ni måste ta ett initiativ, en avgörande framstöt, som får engelsmännen att tro på er.

Feisal Har ni någon strategisk plan att föreslå?

Lawrence Ta Akaba! Det är försvarslöst och turkarnas viktigaste hamn mot Röda Havet. Om vi skär av den skär vi av alla turkarna söder om Akaba.

Feisal En djärv plan, men Akaba har fruktansvärda kanoner.

Lawrence De är riktade mot havet. Ingen invasion väntas från land. Vi kan ta det med bara några hundratal man.

Feisal Beridna till kameler med sablar som främsta vapen?

Lawrence Precis.

Feisal Ett bakhåll genom öknen. Det är en fruktansvärd öken.

Lawrence Vi kan korsa den under natten och vila på dagen.

Feisal Ni känner oss, El Aurens. Ni vet hur vi fungerar, och ni vet hur vi bäst för krig, och ni förstår att använda oss när vi är som bäst. Det gör er plan inte alldeles omöjlig, och det skulle kunna förena oss i vänskap med engelsmännen. Varför inte? Då kanske alla de som tänkt överge mig stannar kvar, om de får något att slåss för. De älskar råder mot turkarna, och det här blir deras största. Led dem, Aurens! Bli vår man!

Lawrence Jag måste tillbaka till Kairo emellan och rapportera.

Feisal Kom tillbaka sedan.

Lawrence De måste skicka mig tillbaka.
Feisal För första gången har jag mött en engelsman som jag kan tro på. Tack, El Aurens. (*fattar hans hand*) Jag ser fram mot vårt samarbete.
Lawrence Jag också, emir Feisal. (*bjuder artigt farväl och avlägsnar sig*)
Feisal Det spelar ingen roll om hans löften är falska, men han ger oss något att tro på och följa. Det räcker, för det är allt vi behöver. Han har redan gett oss segern, och det är möjligt att ingen annan kunde göra det.

Scen 2.

Storrs Lawrence är tillbaka, Sir.
Wingate Det är inga goda nyheter. Det var lugnt här så länge han var borta. Nå, har han levit rövare tillräckligt nu bland araberna eftersom han kommer tillbaka?
Storrs Han har tagit Akaba, Sir.
Wingate Vad?
Storrs Med fem hundra araber anförda av Auda Abu Tayi.
Wingate Hur fan kunde han lyckas med det? Det är ju den vildaste av alla arabhövdingar med oräkneliga döda bakom sig. Ingen kan få en sådan arab med i en militär operation.
Storrs Han gjorde det, Sir. Det är ett faktum.
Wingate Det här måste Allenby få höra. Är han här?
Storrs Lawrence väntar här utanför.
Wingate Hämta Allenby samtidigt. (*Storrs går.*) Lawrence, vad är du för en galning egentligen? Vad har du nu ställt till med?
Lawrence (*kommer ödmjukt in, mycket sliten*) Anmäler min återkomst, Sir.
Wingate Vet du vad du har gjort?
Lawrence Vi har tagit Akaba, Sir, jag och fem hundra araber. Det är allt.
Wingate Fattar du vad det betyder?
Lawrence Jag hoppades kunna bidra till ett genombrott.
Wingate Det är just vad det är. Det betyder att vår egyptiska och den arabiska armén kan förenas och att turkarna förlorat sin enda hamn vid Röda Havet. Vägen till Damaskus är öppen!
Lawrence Det var meningen, Sir.
Allenby (*kommer in med Storrs*) Är det sant?
Storrs Det är fullkomligt sant, Sir.
Allenby Jag vill höra det från människan själv. Är detta människan?
Lawrence Till er tjänst, Sir.
Allenby Vem gav dig order att ta Akaba?
Lawrence Ingen, Sir.
Allenby Varför tog du det då?
Lawrence Jag såg en chans att göra en insats.
Allenby Ett förbannat gott initiativ, för helvete! Jag hade inte kunnat göra det bättre själv. Det är i klass med en av Napoleons och Alexanders kupper. Du förtjänar Viktoriakorset, gosse!
Lawrence Tack, men jag avstår gärna.
Allenby Var inte dum! Inser du inte att du avgjort kriget på denna front och att turkarna inte längre har någon chans? Deras trehundraåriga imperium kommer att bli fullständigt rumphugget!
Lawrence Det gläder mig, Sir. Det var meningen.

Allenby Och du vill inte ha någon ära för denna bedrift?
Lawrence Sir, jag såg en chans att göra vad bara jag kunde göra. Därför gjorde jag det. Det var allt.
Allenby Det kallar jag en man. Vad begär du? Begär vad som helst.
Lawrence Ingenting för mig själv. Allt för araberna.
Allenby Närmare bestämt?
Lawrence Obegränsade stridsmedel, bergskanoner, haubitsar, kulsprutor, pansarfordon och gevär.
Allenby Beviljas. Mer?
Lawrence 200,000 pund i guld att delas ut.
Allenby Det kan ordnas. Varför?
Lawrence Bara guld kan hålla araberna motiverade och i gång. Utan guld tröttnar de snabbt och återvänder hem efter minsta lilla räd så fort de fått sin rovlystnad tillfredsställd.
Allenby Tycker du inte om araberna?
Lawrence Jag har lärt känna dem. De är smutsiga och opålitliga, nyckfulla och kortsynta, egoistiska och oberäkneliga och fullständigt vilda och kan bara ledas med pengar och falska löften, då de tror på vad som helst kortsiktigt.
Allenby Det låter som djävulens eget anhang.
Lawrence Det är inte så långt ifrån.
Allenby Och ändå vill du fortsätta vad du satt i gång?
Lawrence Jag har lovat dem att befria hela Arabien, och det löftet vill jag uppfylla efter bästa förmåga.
Allenby Vem gav du det löftet? Feisal?
Lawrence Jag lovade det åt en god vän redan före kriget. Se det som ett vad som jag vill vinna.
Allenby För hans skull eller för arabernas? Eller för vår skull?
Lawrence För allas skull.
Allenby Det låter bra. Jag ser fram mot vårt militära samarbete, major Lawrence. Anse er promovrad. Ni får den östra flygeln medan jag driver den västra. Tillsammans skall vi ta Damaskus. Låt oss gå i takt, så att det inte blir en tävling om vem som först kommer fram och tar staden.
Lawrence Sir, jag står under er.
Allenby Vad blir er strategi?
Lawrence Att först och främst slå ut järnvägen och inta Deraa, som är en viktig knutpunkt.
Allenby Vi har ännu långt dit. Låt mig få Jerusalem, så får ni järnvägen och Deraa. Så tar vi sedan Damaskus tillsammans.
Lawrence Sir, jag skall göra mitt bästa.
Allenby Det är bra. Gå på, major Lawrence. Ni får fria händer. Var fullständigt ledig.
Lawrence Tack, Sir. Får jag gå nu?
Allenby Vi lär ses mycket de närmaste dagarna.

(Lawrence gör en skakig honnör och går.)

Han är illa däran. Se för Guds skull till att han blir omskött. Vi har inte skickat honom till araberna för att han skall förbruka sig själv. Vi behöver honom.

Storrs Ja, Sir.

Wingate Känner han till Sykes-Picot-avtalet?
Allenby Ovidkommande fråga. Vi är militärer, inte politiker.
Wingate Antagligen känner han inte till det, och det är bäst så tills vidare.
Storrs Vad innebär avtalet?
Wingate En överenskommelse med fransmännen om att dela upp turkiska Arabien mellan oss, så att fransmännen får Syrien och Libanon.
Storrs Och kan ni hålla det hemligt för Lawrence?
Wingate Vi hoppas kunna riva upp avtalet, då det är ett smutsigt avtal.
Allenby Milt sagt. De skickar oss militärer att göra grovjobbet så att de sedan kan slåss om rovet.
Storrs Finns det hopp om att ett sådant avtal kan avstyras?
Wingate Hopp finns det alltid, men politiker är politiker och hopplösa som sådana. Vi får se efter kriget.
Allenby Så länge vi har kriget att sköta har vi något att göra. Sedan blir vi arbetslösa när gamarna kommer.
Storrs Stackars Lawrence. Han har blivit lurad.
Wingate Nej, han har lurat sig själv genom sin blåögda idealism.
Allenby Och så länge den fungerar är det bara att låta honom hålla på. Han är ju faktiskt entusiastisk. Sådana män är sällsynta.
Storrs Stackars Lawrence.
Wingate Inte ännu, Storrs, inte ännu.

Scen 3.

Dahoum Du har åstadkommit underverk, Aurens. Du är inte bara min hjälte. Du är alla arabers hjälte.
Lawrence Jag är rädd för denna framgång, Dahoum. Jag tycker inte om den.
Dahoum Varför?
Lawrence Den förleder mig till synd. Den drar fram mina värsta sidor. Jag föddes inte till krig, Dahoum. Mina lyckligaste år var som arkeolog i Syrien i Karkemish, där jag lärde känna dig och araberna, men det var en fredens tid, då hela världen verkade vara i perfekt harmoni. Det är borta nu och utbytt till motsatsen, som om djävulen själv eller snarare ondskan själv tagit över världen och med flit drev den mot sin undergång, och den vill driva mig med sig i fallet, men jag vill inte följa med.
Dahoum Du har bara börjat, Aurens. Inte förrän turkarna är helt ute ur hela Arabien är vi helt befriade.
Lawrence Jag vet, och det innebär mera krig, mera offer, mera blodsutgjutelser, mera blodbad, mera massmord, mera meningslösa slakter, större grymhet...
Dahoum Turkarna har alltid varit grymma mot oss. Är det fel att ge tillbaka?
Lawrence Nej, men otacksamt. Men jag dras ner och måste följa med. Jag bad Allenby att få slippa, men då blev han uppretad. Det kunde han bara inte acceptera. Jag är fast, Dahoum, i en blodig roll av makt som jag aldrig ville ha från början.
Dahoum Du är en hjälte, Aurens, en befriare, hur säger ni kristna, ett helgon.
Lawrence Vad som helst men inte det, Dahoum. Den kristna kyrkans alla helgon är hopplöst befläckade av kyrkans maktnissbruk med mest bara religionskrig, inkquisitioner och förföljelse av oliktankande till förbannelse. Det finns ett och annat verkligt helgon i kristendomens historia, som Franciscus, men de är då naiva och fattiga fromma dårar som mest bara råkade i klammer under sin levnad. Jag är inte sådan. Jag är en major i den brittiska armén som just nu deltar frivilligt i

världsomfattande massmord för maktens skull. Det är det dilemman jag vill slippa men kan inte, för jag måste lyda mitt land och följa pliktens bud och göra vad andra säger.

Dahoum Vad kan jag göra för att hjälpa dig, Aurens?

Lawrence Du kan ingenting göra. Ingen kan hjälpa mig. Du kan fortsätta vara min vän, min bästa vän, kanske min enda vän, det är allt. Jag är pantad åt undergången. När jag nu måste återvända till dina araber för att hjälpa dem massakrera turkar och spränga tåg med hundratals oskyldiga pilgrimspassagerare ombord så är det i ett slags masochistisk vällust för att straffa mig själv för vad jag håller på med genom att plåga mig själv med att frossa i det.

Dahoum Det är snart över, Aurens. Snart är du i Damaskus. Då är vi befriade. Då har du uppfyllt ditt löfte mot mig och befriat alla araber, för vilket vi aldrig skall glömma dig.

Lawrence Det kan ännu ta något år. Som du sade, jag har bara börjat.

Dahoum Allt ont går över, Aurens, men vad du gör är gott, hur ont det än gör.

Lawrence (omfamnar honom) Ack, Dahoum, du är den enda jag kan tala med! Det gör så ont! Jag ville aldrig döda en enda turk. Auda Abu Tayi frossar i att massakrera dem, och jag deltar i hans och mina arabers vällustiga massakrer! Och ingen av dem kan fatta hur ont det gör i mitt hjärta...

Dahoum Aurens, det går över, som en sjukdom.

Lawrence Det är min värsta fruktan och fasa av alla, känslan av att det aldrig skall gå över...

Akt III scen 1. Deraa.

beyen Så ni har fångat en kandidat åt mig för i natt. Hur ser han ut?

officeren Liten, blond, blåögd, fager, verkar misstänkt, troligen en desertör.

beyen Tjerkess?

officeren Kan vara.

beyen Samarbetsvillig, uppstudsigt, desperat eller ömklig?

officeren Vettskrämd.

beyen Det passar bra. Då kan vi ha roligt med honom. Ta hit honom.

(Beyen slappnar av, vräker sig på sin säng och röker, medan de turkiska soldaterna småningom kommer in med Lawrence som fånge.)

officeren Lyd beyen nu, din usling, eller du är förlorad.

beyen (reser sig, till Lawrence) Arab?

Lawrence Tjerkess, från Kuneitra.

beyen Desertör?

Lawrence Men vi tjerkesser har ju ingen krigstjänst.

beyen (blossar och tittar föraktfullt på honom) Du ljuger. Varför ljuger du? Vad försöker du komma undan med? Är du tjuv eller mördare eller bara en föraktlig desertör?

Klä av honom, så får vi se på hans skinn.

(Soldaterna sliter av honom hans överkläder.)

Så vit du är i skinnet. Du är definitivt inte arab, och du ser för oskyldig ut för att vara tjerkess. Du skulle kunna vara ryss. Är du ryss? *(kniper honom om skinnet)* Men inte mycket blod har du. Du är klen och tanig, och benen sticker nästan ut genom skinnet på dig. Du blir obekvämt i sängen. Vi får hitta på något annat. Vad tycker du om att bli plågad? Kan du njuta av det? Jag kan det av att se andra plågas. Kalla det en yrkesskada, om du vill. Nästan alla soldater har den, de får se för mycket lidande

och kan till slut bara uthärda det genom att börja njuta av det. Känner du till fenomenet? Knappast, för jag tror inte du är någon soldat. I stället får du känna på den andra sidan av saken. – Lagg ner honom och bind honom.

(Lawrence bakbinds brutalt och kastas på sängen.)

Har du någonsin blivit våldtagen bakifrån? Jag har alltid undrat hur det känns, och jag har alltid frågat mina offer efteråt, men de har aldrig svarat tillfredsställande, om de har svarat alls. Vet du vad det här är? *(drar fram en bajonettkniv)* Var inte rädd. Du är ändå förlorad. Jag vill bara leka med dig litet. *(sätter sig över hans ben och drar ner hans byxor över stjärten)* Är du skräckslagen? Det gör inte ont. När det är över känner du ingenting alls. Du blir bedövad och paralyserad, för jag stöter hårt och länge. Det går över. Om du är lycklig överlever du inte. Du har chansen att få dö mitt i den yttersta plågans högsta ögonblick. Somliga gör det av ren hysteri. *(sticker in fingret i hans anus)* Hur känns det?

(Med en kraftansträngning lyckas Lawrence vända sig om och spotta honom rakt i ansiktet. Beyen ryggar tillbaka, frustrerad.) Den uppstudsiga sorten. Han vill inte samarbeta. Piska honom! Straffa honom! Han skall kyssa min kuk!

(Han reser sig och låter soldaterna komma fram och piska honom. Två håller honom fast, och den tredje piskar honom ursinnigt. Beyen röker.)

Känns det bättre nu, *(hånfullt)* tjerkess? Du visste förstås inte att jag själv är tjerkess. Tjerkesserna är inte befriade från krigstjänst. Du vet ingenting om turkiska armén. Vem är du? Varifrån kommer du? Är du ryss? Är du spion?

(Lawrence börjar skrika av plågorna. Beyen lägger handen på soldaten och hejdar piskandet.)

Du skriker som en hynda. Är du så svag att du inte tål smärta? En riktig man kan behärska sig. Det kan inte du. Du är feg. Du är en svag stackare. Du duger ingenting till. Vi har ingen användning för dig. Du är för benig och liten för att vara någon njutning i sängen, och din anus är för trång. Min kuk kommer inte in i den. Du duger bara till att skrotas vem du än är. – Piska honom tills ni är klara, och släng honom sedan ut i den leriga gränden, där någon hora får ta hand om honom. Han är färdig här. *(går, och fortsätter att röka.)*

Soldaterna fortsätter att ursinnigt och sadistiskt piska honom. Scenen avbryts.)

Scen 2.

Ali Men hur kunde du utsätta dig för en sådan sak?

Lawrence (blodig, lerig, trasig, smutsig) Vi måste utspionera staden.

Ali Det var onödigt! Vi tar den ändå!

Lawrence Man måste veta hur. Jag fann den rätta vägen in. Vi måste offra så få som möjligt.

Ali Och så offerar du dig själv! Så du ser ut!

Lawrence Vi hade otur. Vi råkade ut för en nöjeslysten bey.

Ali Vad gjorde han med dig? Du ser ut som ett färdigt lik!

Lawrence Det är jag också. Det är ingenting kvar av mig, Ali. Han gjorde allt med mig, bara för att förnedra mig. Han lyckades. *(brister ut i nervös gråt)*

Ali *Inshallah*, detta är för mycket. Du får inte gråta, Aurens. Ingen får se dig gråta.

Lawrence (lugnar sig) Jag har inte berättat det värsta, Ali. Jag njöt av det.

Ali Vad menar du?

Lawrence Jag kände det som en ljuvlig bestraffning.

Ali För ditt befrielsekrig? För allt vad du har gjort för oss? För dina hjältedåd? För Akaba? Bestraffning?

Lawrence För alla de grymheter som ägde rum på vägen. Jag är en dålig soldat, Ali. Jag är bara en arkeolog.

Ali Tig, Aurens! Du är en av oss! Du är vår hjälte! Bryt inte samman nu! Det är inte värdigt dig!

Lawrence Så många har dött för mig redan, Davoud, Sayed, Abdul, kristna...

Ali Men du lever! Fortsätt att lev, för oss! Vi behöver dig! Vi har inte tagit Damaskus ännu!

Lawrence Är det bara för att få plundra Damaskus ni behöver mig?

Ali Nej, för den slutgiltiga befrielsen av Arabien!

Lawrence Det är bara ett papperslöfte, Ali. Jag ljög. Engelsmännen vill ta över efter turkarna.

Ali Så får du inte säga. Det får inte vara sant.

Lawrence Det är därför ni behöver mig, Ali, för det är bara jag som kan förhindra det. Engelsmännen har kommit överens med fransmännen om att dela det turkiska Arabien mellan sig. Bara jag kan hindra att fransmännen får hela Syrien, men jag kan inte hindra att engelsmännen tar Palestina. Jag är engelsman själv. Jag tjänar engelsmännen.

Ali Och araberna! Du har gjort dig till en av oss! Alla araber dyrkar dig! Du har fört samman engelsmän och araber! Ingen annan kunde göra det!

Lawrence Ja, och jag ångrar det redan, ty jag har bedragit er alla.

Ali Nej! Du har kämpat med ära! Bli inte svag, Aurens!

Lawrence Hjälp mig upp. Mina sår behöver förbindas. De pryglade nästan ihjäl mig.

Ali Var det allt?

Lawrence Ja, det var allt, Ali, men under oerhört förnedrande former. De tog min själ ifrån mig. Jag är som levande död.

Ali Vi skall förbinda dig, och vi skall nå Damaskus, och Arabien skall bli fritt, för det har du lovat. Det är allt som betyder något.

Lawrence Tack, Ali, för att du tror på mig när jag inte längre kan tro på mig själv.

Ali Det är bara du själv som tvivlar på dig, Aurens. Alla andra har sett dig i verkligheten.

Lawrence Vad menar du med det?

Ali Låt inte dina sjuka inbillningar ta över ditt liv. Du är vår El Aurens och ingen annan.

Lawrence Du spikar fast hjälteglorian om min panna som en törnekrona.

Ali Vi behöver dig, Aurens. Alla behöver dig. – Hjälp till här, förbind honom, balsamera honom, och ge honom frid och vila. Det är allt han behöver. Han måste klara vårt befrielsekrig till slutet!

Scen 3. Dahoums dödsbädd.

Dahoum Kommer inte Aurens? Jag är döende. Vet han inte om det?

Said Vi har skickat bud till honom, Dahoum, för länge sedan. Han måste komma, om han är människa.

Dahoum Men han är inte människa längre. Han är en frälsare, arabernas Messias, och han har infriat sitt löfte till mig. Han är på väg att inta Damaskus...

Said Hetsa inte upp dig, Dahoum. (*torkar febern från hans panna*) Försök att ta det lugnt, så får du leva tills han kommer.

Dahoum Bara därför vill jag leva, för att se om han kommer. Men han hinner kanske inte fram. Han måste ju befria Damaskus...

Said Dahoum, Dahoum, hetsa inte upp dig. *(torkar febern av hans panna
Plötsligt står Lawrence i ingången.)*

Lawrence Hur är det med honom?

Said Han är döende, Aurens. Tack och lov för att du kom!

Lawrence Nej! *(störtar fram, ner på knä vid Dahoums sida, omfamnar honom)* Nej! Dahoum! Du får inte dö! Det är bara för dig jag har levat!

Dahoum (stilla, men matt) Tack för att du kom, Aurens. Nu fick jag se dig en sista gång innan jag kallas bort, arabernas befriare, Hefaistions Alexander...

Lawrence Nej, Dahoum, du måste stanna kvar! Det är bara för dig jag har befriat Arabien, men det är inte färdigt ännu! Damaskus återstår!

Dahoum Du får Damaskus också, Aurens. Du har vunnit. Tack för att du höll ditt ord till mig. Jag trodde alltid på dig.

Lawrence Du får inte lämna mig nu, Dahoum! Allt det värsta återstår! Efter kriget kommer politiken!

Dahoum (mycket matt) Tack, El Aurens. *(dör)*

Said Han har lämnat oss, Aurens.

Lawrence Nej! Det är inte rättvist! Så får det inte gå till! Han om någon förtjänade att få leva! *(reser sig)*

Är detta din rättvisa, Allah, Gud, Jesus och allt vad ni heter, era fördömda mördare som representerar den enda gudens väsen! Han var min enda vän, och den gudomliga orättvisan har tagit honom ifrån mig! Jag älskade honom! Mera värd än kvinnans kärlek var din vänskap, o min Jonatan! Detta kan jag inte acceptera. Vad har jag då att leva för, när min enda vän så brutalt rycks bort så ung med hela livet framför sig? Allt faller i spillror som jag levat för. Befriaren Lawrence av Arabien framstår som den mördare och bedragare han är, en lika blodig slaktare av menlösa turkar som sina barbariska och okunniga araber, som bara hängde med för guldets skull, som de fördömda engelsmännen betalade och lurade dem med, som en enfaldig åsna runt brunnen i evighet av en ruttnande morot. Allt var bara fåfänga, och fransmännen tänker dessutom knycka vinsten. Dahoum! Dahoum! Min son! Min broder! Min älskade vän! *(kastar sig ånyo över sängen och kroppen och gråter)*

Said Han dog salig, Aurens, för att ni kom tillbaka.

Lawrence Vad hjälper det? Han är död!

Said Hans liv var en glädje för din skull.

Lawrence Och mitt var en glädje för hans, men den är slocknad nu, död och mördad med hela min härliga fåfänga som arabernas lurendrejare och turkarnas massakrerare!

Said El Aurens, ni har ännu mycket att göra. Ni borde återgå till er armé. Vi skall ta hand om Dahoum och ge honom en anständig begravning. Glöm honom, ty ni har viktigare plikter.

en kapten (träder in) Där är ni, major. Era araber och den engelska armén och Damaskus väntar på er.

Lawrence (resignerar tyst) Jag har inget val. Jag måste löpa linan ut. *(lämnar en penningpung hos Said)* Omkostnader. Ge honom den finaste tänkbara begravning. Ge resten till hans familj.

Said Tack, El Aurens.

Lawrence (till kaptenen) Jag står till ditt och världens fördömda förfogande. *(går ut med honom.)*

Said sitter kvar hos Dahoum och fortsätter torka hans panna, som om han ännu levde.)

Akt IV scen 1. Damaskus.

Clayton Jag är rädd att vi står inför en pinsam konferens, nu när sherif Feisal och vi äntligen får mötas för första gången, general.

Chauvel Om vi bara håller oss strikt till fakta skall vi nog kunna undvika konfrontationer.

Wingate Bara inte Lawrence förstör alltsammans.

Allenby Det kan han inte göra. Han har avslutat sitt jobb, och det är ett bra jobb. Ingen hade kunnat göra det bättre. Nu är det bara för honom att dra sig ur på höjden av sin ära och leva högt på den för resten av sitt liv och lämna resten åt oss att fullborda, som sedan politikerna får ta över och fördärva.

Chauvel Lawrence kommer väl hit med Feisal?

Allenby Som sig bör, som hans högra hand och som representant för både honom och mig och som tolk oss emellan.

Clayton Jag tror jag hör dem komma nu.

Allenby Mina herrar, låt oss resa oss för att mottaga vår arabiske bundsförvant. *(Herrarna reser sig, och ögonblicket därpå öppnas dörrarna för Feisal med Lawrence och uppvaktning.)*

Clayton Välkommen, sherif Feisal.

Feisal (går direkt fram till Allenby och fattar hans hand mellan båda sina) Äntligen får vi träffas, general.

Allenby Var så vänliga och sätt er, allesammans. Vi har bara några få saker att klara ut.

(Alla sätter sig bekvämt till rätta.)

Prins Feisal, så här ligger det till. Frankrike skall bli skyddsmakt över Syrien. Som representant för er far kung Hussein tilldelas ni administrationen över Syrien under fransk ledning och med franskt finansiellt stöd. Däri ingår inte Libanon eller Palestina. Ni kommer omedelbart att få en fransk förbindelseofficer som förväntas samarbeta med Lawrence. Några frågor?

Feisal (har svårt att dölja sin upprördhet) Herr general, detta motsäger allt jag tidigare utlovats. Det har aldrig varit tal om någon fransk inblandning. Jag utlovades hela Syrien utom Palestina utan någon fransk politik inblandad. Ett syriskt ökenland utan några hamnar är värdelöst för mig. Och dessutom ger ni mig franska övervakare. Ni vanäras mig.

Allenby Major Lawrence, har ni inte informerat prins Feisal om att Frankrike skulle få protektoratet över Syrien?

Lawrence Nej.

Allenby Men ni kände väl till det?

Lawrence Nej.

Allenby Men ni måste ju ha vetat, att prins Feisal inte skulle få ha någonting med Libanon att göra.

Lawrence Nej, general, det visste jag inte.

Allenby Emellertid är det nu så här, prins Feisal, att ni är generallöjtnant under min ledning och äger att lyda order under mig så länge kriget pågår. Hur det sedan blir politiskt när kriget är slut står bortom mitt inflytelseområde, vilket ni sedan får klara ut vid konferenser med politikerna. Förhoppningsvis kan då Lawrence bistå er sak. Ni måste acceptera denna situation tills Turkiet har kapitulerat. Accepterar ni det?

Feisal Som ni säger, general, så måste jag acceptera det tills vidare.

Allenby Då är vi överens, prins Feisal. Vi ses igen vid andra konferensbord om de rent administrativa problemen.

(Feisal reser sig värdigt med sin uppvaktning och tågar ut med en sista frågande blick mot Lawrence, som stannar kvar.)

Allenby Lämna oss, mina herrar. General Chauvel, jag ber er stanna. *(Clayton och Wingate avlägsnar sig.)* Nå, major Lawrence, vad menar ni egentligen?

Lawrence Jag har redan förut ansökt om avsked, general. Nu gör jag det igen. Jag vill inte vara med längre. Jag har tvingats fara med lögn mot araberna hela vägen, och nu har jag tvingats ljuga en sista gång inför Feisal, för att han inte skulle tappa allt förtroende för mig. Jag var mot fransmännens inblandning från början. De har aldrig haft någonting i Libanon och Syrien att göra. Jag har lovat araberna frihet för att få dem att slåss på vår sida mot turkarna. I två år har jag nödgats genomföra detta bedrägeri. Jag anser att vi är skyldiga araberna den frihet vi har lovat dem.

Chauvel Du har lovat dem, Lawrence.

Lawrence Med ert goda minne och med er uppmuntran. Jag känner mig som en svikare. Det vill jag inte vara.

Allenby Du behövs här, Lawrence. Samarbeta med fransmännen. Det behöver kanske bara vara tillfälligt. Ju bättre du lyckas komma på god fot med fransmännen, desto mera kan du ännu göra för araberna.

Lawrence Jag orkar inte längre, Sir. Jag är slut. Jag har ingen motivation längre. Den har dött under fälttåget mot Damaskus. Allt jag vill är att komma ifrån alltsammans.

Allenby Då sviker du ditt ansvar.

Lawrence Kan jag bli mera en svikare än jag redan är? Bevilja mitt avsked, general, eller jag bara sticker. *(går bestämt)*

Allenby Han är färdig.

Chauvel Han behövs inte längre. Vi kan avvara honom.

Allenby Han betyder mycket för araberna. Vi hade behövt honom kvar här för den goda relationens skull med dessa oregerliga araber, som ingen kunnat handskas med utom han.

Chauvel Freden och politikerna tar över, Allenby. Sedan behövs varken ni, jag eller Lawrence.

Allenby Han har gjort ett storartat jobb, och det har varit en glädje att erövra landet tillsammans med honom. Måste hela tillställningen sluta med en baksmälla?

Chauvel Det gör alla tillställningar, general, obehagligt. Vi har bara att resignera.

Allenby Lawrence får fortsätta vid konferensborden i Europa. Vi får ordna en audiens hos kungen för honom. Jag skall öppna dörren för honom till utrikesdepartementet, så att han där får klargöra arabernas sak. Det är allt jag kan göra för honom. Jag kommer att sakna honom som vapenbror.

Chauvel Hela Arabien kommer att sakna honom.

Scen 2.

Ali Överge oss inte, Aurens.

Lawrence Jag övergav er från början, Ali. Jag har aldrig varit en av er. Jag har bara spelat teater. Jag är en bedragare, Ali, och jag njöt av det. Jag fortsatte så länge det var roligt och så länge jag orkade hålla på, men masken brast när min bästa vän dog. Då stod jag där naken och ihålig, och det enda som fanns kvar av mig var en fullständigt förbrukad bluff. Jag kan inte ljuga mer, Ali, varken för mig själv eller för andra.

Ali Du förringar dig själv förlamad av sorgen. Du har bara förlorat perspektivet. Historien kan inte förnekas, Aurens. Du intog Akaba och avgjorde kriget och vände våra lidanden till seger. Faktum är att du befriade oss, Aurens, och gav oss något ändå värdefullare än seger och befrielse, nämligen en vän från en annan värld, som var mäktigare än vår egen.

Lawrence Jag gav er seger och befrielse för att överlåta er åt fransmännen?

Ali Det var inte du som gjorde det. Det var politikerna, detta hänsynslösa släkte av parasiter som bara lever för att få fördärva världen för oss människor.

Lawrence Jag lovade er frihet och självständighet. Jag visste att det var ett tomt löfte. Prins Feisals bror genomskådade mig. Han litade aldrig på mig. Jag gjorde det bara för att tjäna mitt land och vinna araberna på vår sida, så att vi kunde överta det turkiska väldet över er.

Ali Men du gav oss ditt liv och din själ. Du anammade vårt sätt att leva, våra vanor och våra kläder och vördade vår religion. Du gav oss allt, Aurens. Vi glömmer dig aldrig.

Lawrence Ni förlåter mig mitt brott för att jag gav er en smula poesi.

Ali Vi är alla offer för politikerna, men vi är lyckligare än politikerna som genomskådar dem, medan politikerna bara gör sig hatade av alla och går under i grämsle över att de egentligen misslyckades med allt, vilket de ger varandra skulden för, så att de är mest hatade av sina egna. Vi ser vad de går för och tar avstånd från dem och bevarar vår poesi, vår frihet, vår skönhet och vår idealism, som aldrig kan förgås.

Lawrence Jag är rädd att min flamma därvidlag har slocknat.

Ali Du har gått förlorad som romantiker i politikernas ränker. Du har offrats för dem. De ställde till med det stora världskriget och gav varandra skulden där för medan de alla gick under för sin egen skapelse, till och med din vän Churchill fick avgå i vanära, och i en värld som de kontrollerar och hela tiden skärper kontrollen över får vi romantiker svårare och svårare att överleva i, och ändå beror hela världen av oss, idealisterna, romantikerna, skönhetens och poesins förvaltare, och du har allt det kvar, om du vill. Du kan skriva böcker.

Lawrence Jag skall skriva en bok om er alla, om Dahoum och våra visioner, om den frihet vi drömde om och vågade försöka realisera, om de skönhetsdrömmar vi levde för och som skall överleva oss. Inte en enda av er skall utelämnas från min bok.

Ali El Aurens, du lämnar oss aldrig. Du stannar hos oss. Du är och förblir vår man. Vi släpper dig aldrig.

Lawrence Och jag skall göra allt för att glömma er, för att komma över mitt bedrägeri, för att gottgöra mina ouppfyllda löften och för att försona mig med mina brott.

Ali Du håller på att bli patetisk, Aurens. Du har ingenting förbrutit, men du vill plåga dig själv för att du gjort något gott. Bli inte morbid, Aurens. Det är onödigt.

Lawrence Jag måste hem till England. Det är bara där jag ännu kan göra något för er. Jag måste delta i förhandlingarna efter freden. Det betyder att jag knappast kan komma tillbaka mer till Arabien.

Ali Du förblir alltid här hos oss i alla fall. Du är vår man, El Aurens.

Lawrence Tack för att du alltid stod mig bi, Ali. Jag skall aldrig glömma dig.

Ali El Aurens, du tillhör oss för alltid. (*fattar om honom, och de omfamnas. Sedan skiljs de, och Lawrence går ut.*)

Han förstår inte själv vad han har gjort. Utan honom hade vi aldrig fått framgång mot turkarna men verkligen blivit beroende av engelsk hjälp och hamnat under engelsmännen. Aurens gav oss drömmen om frihet, och det gav oss den verkliga friheten.

Manali 13.8.2010

Kommenterande efterskrift

Omedelbart efter sitt avsked reste Lawrence till England för att aldrig återkomma. Han gjorde sitt bästa för att hålla fransmännen borta från Syrien och Libanon under fredskonferensen 1919 men misslyckades fullständigt. Feisal fick slutligen Irak som sitt kungadöme, vilket behölls inom familjen till 1958. Lawrence gick ner sig ordentligt i England efter konferensen men skrev "Vishetens sju pelare" tillägnad Dahoums minne och några andra mindre böcker innan han omkom i en helt vanlig motorcykelolycka 1935 endast 46 år gammal. Churchill hade förgäves försökt hålla honom kvar i politiken.

Göteborg 28.9.2010